

Nr 3.

Ankom till Riksdagens kansli den 12 mars 1912 kl. 4 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning af herr K. Martins motion, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om upphäfvande af kungl. brefvet den 18 december 1772 angående förbud mot auktioners hållande utom Stockholms stad.

Uti en inom Andra kammaren af herr Martin väckt och till kammarens första tillfälliga utskott hänvisad motion (nr 140) hemställes, att Riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t göra framställning, att Kungl. Maj:t ville till all kraft och verkan upphäfva kungl. brefvet af den 18 december 1772, angående auktioners hållande utanför Stockholms stads tullar, på Stallmästaregården och Liljeholmen med flera ställen.

Till grund för motionen anför motionären följande:

»Ett kungl. bref af den 18 december 1772 — bilagdt denna motion — stadgar förbud för hvarje enskild person, att genom auktion försälja löseegendom, som utförts från — eller tillhör person boende i Stockholm, vid vite af femhundra daler silfvermynt och utgifvande af skadestånd.

Detta kungl. bref är gifvet, såsom också af dess ordalydelse framgår, för att säkerställa Stockholms stads inkomst af auktionsprovision m. m., som stadens auktionsverk uppbär i och för auktioners hållande.

Alltsedan början af 1860-talet har detta kungl. bref emellertid icke blifvit tillämpadt, ehuru auktioner å egendom, utförd från Stockholm, årligen vid upprepade tillfällen ägt rum och förrättats af privata personer,

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 13 saml. 1 afd. 3 häft. (Nr 3). 1

i all synnerhet i närheten af Stallmästaregården. Härigenom ha bestämmelserna i samma kungl. bref alltintill senaste tid hos allmänheten fallit i glömska.

Genom väckande af åtal och påfordrande af skadestånd emot ett par personer, hvilka under 1909 förrättat auktioner ute vid Stallmästaregården, har Stockholms stads drätsel-nämnd dock numera sökt upplifva och att få de uråldriga bestämmelserna i nämnda kungl. bref tillämpade.

Kungl. Maj:ts och Rikets Svea hofrätt, till hvilken pröfning dessa åtal dragits, har också i utslag af den 24 november 1911 gillat drätsel-nämndens talan och förty dömt till 250 kronors böter och att utgifva 581 kronor 43 öre i skadestånd. Utslaget är härhos bilagdt.

På grund af stadgandena uti kungl. förordningen den 18 juni 1864, angående utvidgad näringsfrihet — i hvilken, i fråga om auktioners hållande, allenast den inskränkningen vidtagits att om handlande, utom den ort, där han anmält sig till handels idkande, vill å auktion afyttra handelsvaror (s. k. realisation), åligger det honom att därtill söka tillstånd — har i allmänna medvetandet ingått den förvissningen, att auktioners hållande ute å landet vore en loflig verksamhet, som hvarje medborgare äger att utföra. Det har därför också ute å landsbygden utanför Stockholm väckt uppseende och förvåning, att ett kungl. stadgande från 1772 — i form af ett kungl. bref — fortfarande skall äga gällande kraft, allenast för att gynna och monopolisera Stockholms stad.

Någon motsvarig bestämmelse för annan ort i vårt land finnes icke heller, mig veterligen, och dylikt stadgande strider uppenbart emot den uppfattning, som, beträffande näringsfriheten, under de senaste femtio åren öfverallt i landet gjort sig gällande.

Denna kvarlefva från 1700-talet bör förty, enligt min uppfattning, uteslutas från gällande lagbestämmelser.»

*Utskottets
yttrande.*

Enligt hvad utskottet inhämtat, torde det i motionen uppgifna förhållandet, att ofvannämnda kungl. bref icke skulle hafva tillämpats sedan början af 1860-talet, knappast vara med verkliga förhållandet öfverensstämmande. Visserligen läser i strid mot det kungl. brefvet i några fall auktion å lösegendom, som skulle utförts från Stockholm, hafva ägt rum i stadens närhet, men i flertalet uppgifna fall har icke tillförlitligen kunnat utrönas, att den egendom, som försålts, blifvit utförd från Stockholm. Därest dock sådan upplysning vunnits, torde emellertid åtgärder hafva vidtagits för beifrande af den olagliga försäljningen.

Icke heller kan utskottet fästa afseende vid motionärens påstående, att något skadligt intrång i gällande näringsfrihet skulle ske genom ett

bibehållande af ifrågavarande kungl. bref. Utskottet vill nämligen fästa uppmärksamheten å det förhållandet, att allmogen visserligen, enligt kungl. resolutionen den 17 december 1734 § 10, äger rätt att genom offentliga auktioner på landet försälja egendom och till auktioners förrättande utse de personer, till hvilka de hafva förtroende, men att i städerna det beror på de för vederbörande kommuner gällande särskilda bestämmelserna, huruvida auktion må hållas af enskilda eller genom ett af staden upprättadt auktionsverk. Någon ändring i sistnämnda bestämmelser har heller icke föreslagits i motionen.

I enlighet med nyss anmärkta bestämmelser äro i Stockholm i likhet med ett flertal andra städer sedan lång tid tillbaka offentliga auktioner å enskild egendom anförtrodda åt ett af staden inrättadt auktionsverk. Detta förhållande har äfven, såvidt utskottet kan se, varit till stor nytta för dessa städers innebyggare icke endast i ekonomiskt afseende, då städerna genom nämnda verk mot en jämförelsevis ringa ersättning tillhandagått vid försäljningar och ansvarat för därvid betingade köpeskillingar samt genom att i allmänhet fordra kontant betalning vid inrop af till salu utbjuden egendom kunnat förhindra uppkomsten af ett olyckligt kreditsystem, utan äfven i sanitärt hänseende därigenom att auktionsverket ägt möjlighet öfva kontroll å att gällande bestämmelser till förhindrande af smittas spridande genom auktionerna iakttagits. Såvidt utskottet har sig bekant, hafva dessa bestämmelser angående auktioner i Stockholm sålunda, långt ifrån att vara till skada för stadens innebyggare, varit till stor nytta för dem och åtminstone på senare tider hafva heller inga röster från invånarnas sida, utskottet veterligen, höjts för borttagande af ofvannämnda bestämmelser.

Ett upphäfvande af ifrågavarande kungl. bref, hvilket endast afser ett kringgårdande af de för Stockholm meddelade bestämmelserna angående auktioners förrättande genom auktionsverket, skulle emellertid enligt utskottets mening medföra, att dessa bestämmelser sedermera lätteligen skulle kunna kringgåås, och detta förhållande synes utskottet icke utgöra någon anledning att biträda motionärens yrkande.

Beträffande slutligen den af motionären berörda rättegången så har visserligen icke, såvidt utskottet har sig bekant, under målets handläggning vid underrätterna något framkommit, som kunde sätta ifrågavarande kungl. brefs tillämplighet i tvifvelsmål, men vill utskottet likväl framhålla, att, enligt hvad utskottet inhämtat, det i motionen omnämnda Svea hofrätts utslag af den 24 november 1911 hos Kungl. Maj:t öfverklagats, bland annat, på den grund att det kungl. brefvet numera icke skulle

vara gällande samt att såväl denna fråga som målet i sin helhet för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1912.

På utskottets vägnar:

OSKAR LUNDGREN.